

Турчіна С.Г., к.е.н., доцент
доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції
Сумського національного аграрного університету

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ

Визначальними стали фактори, що забезпечують інноваційний розвиток економіки. Виробництво, розподіл і використання знань становлять основу економіки суспільства, заснованого на знаннях. Одне з провідних місць в системі економіки знань посідає освіта. Формування системи “наука – освіта – технологія – інновація – виробництво” – основа розвитку постіндустріальних суспільств та єдиний можливий шлях до підвищення конкурентоспроможності і прогресивних зрушень в економіці України.

Економіка знань пред’являє нові вимоги до освіти як системи передачі знань, вимагає її безперервності протягом всього життя людини, підвищення її доступності, потребує тісного поєднання університетської освіти та академічної науки. Насамперед виклик часу полягає у зміні вимог до рівня освіти та кваліфікації працівників. Так, у країнах ОЕСР 25% трудових ресурсів зайняті висококваліфікованою працею у сфері науки та високих технологій. Сьогодні у розвинених економіках термін “освіта” не ототожнюється лише з наданням грамотності і забезпеченням загальнокультурного розвитку, а означає поєднання загальної освіти й професійної підготовки. У ХХІ столітті вже не поодинокі лідери – Японія чи США, а більшість розвинених держав намагаються забезпечити усій молоді сполучення освіти і фахової підготовки. Україна за питомою вагою осіб з вищою освітою у загальній чисельності населення входить до першої десятки країн світу.

Отже, для забезпечення розвитку інтелектуального капіталу виникає постійна потреба в оновленні знань, у постійному підвищенні досягнутого рівня освіти. Останнім часом виник і одержав значне поширення термін “безперервна освіта”. Головна ідея безперервної освіти полягає в тому, що вона перестає бути лише одним з аспектів освіти чи перепідготовки, а стає основним принципом освітньої системи й участі в ній людини протягом усього терміну її діяльності. Об’єктивна необхідність безперервної освіти зумовлена високими

темпами сучасного технологічного і науково-технічного прогресу, за яких значний обсяг знань застаріває протягом 3-5 років.

Нові знання повинні бути доступними. В першу чергу йдеться про можливість підвищення рівня професійної освіти або кваліфікації без відриву від основної діяльності. Цьому сприяють інноваційні технології навчання та розвиток глобальної інформаційної інфраструктури, так званої медіа-сфери планети, в якій обмін інформацією не має просторово-часових меж. Світова інформаційна мережа докорінно змінила носії інформації та знань: відбулася заміна письмових повідомлень електронною поштою, усних дискусій – Інтернет-конференціями і спілкуванням у чатах, поліграфічних форм книг і довідників – їх електронними версіями, що перетворило традиційні бібліотеки на комп'ютерні зали. Нові інформаційні і телекомунікаційні технології формують передумови та умови для інтеграції освітніх систем, для створення єдиного освітнього та інформаційного простору. Стають загальнодоступними навчальні програми, плани, методики викладання, готові розроблені курси. Комп'ютерні технології не лише змінюють можливості інформаційного обміну, але й дозволяють по-новому організовувати навчальний процес. У новій парадигмі освіти пріоритетною стає самостійна пізнавальна діяльність студента, який самостійно шукає і переробляє інформацію. Студенти можуть мати доступ до різноманітних інформаційних банків даних в різних країнах, можуть працювати над проблемами, що їх цікавлять, спільно зі студентами інших ВНЗ, міст, країн. Але впровадження такого дистанційного навчання потребує високого рівня забезпеченості комп'ютерами як навчальних закладів, так і населення. В умовах швидкого застарівання знань обмеженість доступу до інформації неминуче призводить до зниження якості людського капіталу, його здатності до впровадження новітніх технологій.

Сучасна економіка знань неможлива без інтеграції університетської освіти та академічної науки. Необхідність такої інтеграції зумовлена тим, що, по-перше, підготовка якісного людського капіталу неможлива без розвиненої науки й без її занурення в реальні проблеми розвитку економіки, по-друге, сама

академічна наука, ізолювавшись від освіти, економіки і бізнесу, приречена на стагнацію. В Україні тандем академічної науки й університетської освіти не склався через їх відомчу роз'єднаність, що завдає шкоди обом сферам.

Стан освітньо-інноваційного потенціалу країни характеризують різнопланові показники, зокрема:

- показники освітнього рівня людського капіталу (рівень грамотності та охоплення навчанням, рівень середньої і вищої освіти);
- показники економіки освіти (рівень фінансового забезпечення);
- показники структури освіти (розвиненість мережі навчальних закладів);
- показники, що відображають інші складові національної інноваційної системи у їх взаємозв'язку з освітою (забезпеченість економіки науковими кадрами, чисельність науково-дослідних організацій, показники дослідницької та патентної активності, інноваційної активності промислових підприємств та динаміки виробництва інноваційної продукції, показники фінансування наукової і науково-технічної діяльності та ін.).

Таким чином, забезпечення розвитку інтелектуального капіталу - ключовий фактор процвітання сучасного суспільства

Література

1. Писаренко Т.В. / Стан наукової і науково-технічної діяльності в Україні за даними моніторингу / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда, В.М. Євтушенко, О.П. Кочеткова // Наука, технології, інновації - 2017, № 3.

9. Швиданенко Г. О. Інтелектуальні ресурси, які функціонують у зовнішньому середовищі / Г. О. Швиданенко, І. Ю. Гусєва // Проблеми економіки. – 2012. – № 4. – С. 181 – 186.